

**ВАЗОРАТИ ТАҲСИЛОТИ ТОМАКТАБЇ ВА МАКТАБИИ ҶУМҲУРИИ
ЎЗБЕКИСТОН МАРКАЗИ ИЛМӢ-АМАЛИИ МАҲОРАТИ ПЕДАГОГӢ ВА
БАҲОДИҲИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ НАЗДИ АГЕНТИИ МУАССАСАҲОИ
ТАЪЛИМИИ ИХТИСОСЁФТА**

**СПЕЦИФИКАТСИЯИ СУПОРИШҲОИ ТЕСТӢ АЗ ФАНИ ЗАБОН ВА
АДАБИЁТИ ТОҶИК ОИД БА АТТЕСТАТСИЯИ КАДРҲОИ ОМУӢЗГОРОНИ
МУАССИСАҲОИ ТАЪЛИМИИ ТО МАКТАБӢ,
МИЁНАИ УМУМӢ ВА ҒАЙРИ МАКТАБӢ**

Тошканд-2026

СПЕЦИФИКАЦИЯ СУПОРИШҲОИ ТЕСТӢ АЗ ФАНИ ЗАБОН ВА АДАБИӢИ ТОҶИК ОИД БА АТТЕСТАЦИЯ КАДРҲОИ ОМУӢГОРОНИ МУАССИСАҲОИ ТАЪЛИМИИ ТО МАКТАБӢ, МИЁНАИ УМУМӢ ВА ҒАЙРИ МАКТАБӢ

Спецификация мазкур талаботро ба мундариҷа, ҳаҷм, намуд, шакл, меъёрҳои арзёбӣ ки, дар санҷиши тахассусӣ барои сертификатсияи омузгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ аз фанни забони модарӣ ва адабиёт истифода мешаванд, инъикос меёбад.

Принципиҳои умумӣ

Мақсади баҳогузорӣ – арзёбии ҳамаҷонибаи дониши назаррас, малакаҳои амалӣ ва қобилияти хонандагон дар соҳаҳои забони модарӣ ва адабиёт мебошад. Дар асоси натиҷаҳои ин баҳогузорӣ дар мақсади таъмини асоснок кардашудаи қарорҳои доир ба аттестатсияи ходимони педагогӣ қабулкардашуда дар ҳар як ҷабҳаҳои баҳогузорӣ принциpleri асоснокӣ, боваринокӣ, адолат ва шаффофиро таъмин менамудан.

II. Асосҳои меъёрӣ

1. Фармони Президенти Ҷумҳурии Ёзбекистон № ПФ-79 аз 26 майи соли 2023 “Дар бораи чораҳои ташкили самаранокӣ ғаъолияти Вазорати таълими томактабӣ ва мактабӣ ва ташкилотҳои дохили системаи он”.

2. Қарори Девони Вазирон № 572 аз 17 сентябри соли 2021 “Дар бораи чораҳои такмили тартиби сертификатсияи кормандони педагогии муассисаҳои таълимии томактабӣ, миёнаи умумӣ, миёнаи махсус, касбӣ ва берунамактабӣ”.

3. Қарори № 692-и Девони Вазирони Ҷумҳурии Ёзбекистон аз 29 декабри соли 2023 “Дар бораи ворид намудани тағйирот ва иловаҳо ба Қарори № 572-и Девони Вазирони Ҷумҳурии Ёзбекистон аз 17 сентябри соли 2021 “Дар бораи чораҳои такмили тартиби сертификатсияи кормандони педагогии муассисаҳои таълимии томактабӣ, миёнаи умумӣ, миёнаи махсус, касбӣ ва берунамактабӣ” дар робита бо такмили тартиби сертификатсияи кормандони педагогии муассисаҳои таълимии томактабӣ, миёнаи умумӣ, миёнаи махсус, касбӣ ва берунамактабӣ”.

III. Доираи баҳогузорӣ:

Барои омузгорони фанни забони модарӣ ва адабиёт аз фанни мутахассиси 35 то, стандарти касбӣ 5 то, маҳорати педагогӣ 10то, ҳамагӣ 50 то тест супориши санҷишӣ пешниҳод шудааст ва барои иҷрои умумии супориши санҷишӣ 105 дақиқа вақт дода мешавад. Супоришҳои санҷишии пӯшида истифода мешаванд (супоришҳои санҷишии, ки як ҷавоби дурустро талаб мекунад (Y1), супоришҳои санҷишии, ки мутобиқсозиро талаб мекунад (Y2) ва супоришҳои санҷишии, ки пайдарпайиро талаб мекунад (Y3).

Тақсимои саволҳои санҷишӣ аз рӯи соҳаи мундариҷа ва донишу малакаҳои баҳодиханда

Ҷадвали I

Соҳаи мазмун	Дониш ва маҳоратҳо	Шумораи тестҳо
1.ЗАБОНИ ТОҶИКӢ		20 та
1.1. Саводомӯзии хондан (саволҳои 1 – 5)		
Хондан ва фаҳмидани матни илмӣ-оммавӣ	– Фикри асосӣ, мақсад ва аудиторияи матн, инчунин мавқеи муаллифро муайян намудан; – муттаҳидсозӣ ва ҷамъбасти маълумоти шифоҳӣ ва визуалӣ; – Шарҳдиҳӣ, муқоиса ва ҷамъбасти маълумот; – Фарқ намудани факт ва фикри матн; – Фаҳмидани пайларпайии ҷараёнҳо ва сабабу оқибат; – таҳлили сохтори матн ва фаҳмидани муносибатҳои байни қисмҳои матн.	5 та
1.2. Истифодаи амалии забон (саволҳои 6 – 13)		
Талаффуз ва имло	– Донистани талаффуз ва имлои ҳарфҳо, асосҳо ва пасвандҳо; – донистани қоидаҳои ҷамъ, ҷудокунӣ ва бо тире навиштан; – доништан ва истифода бурда тавонистани имлои ҳарфи калон ва қоидаҳои тарзи навишти он; – Дигаргунишавии фонетики(зиёдшавии овоз, ивазшавӣ ва афтидан-ро фарқ карда тавонистан;	3 та
Пунктуатсия	– қобилияти дуруст истифода бурдани аломатҳои пунктуатсионӣ (аломатҳои савол, нидо, нуқта; вергул, тире, ду нуқта, нуқтавергул, қавс, аломатҳои нохунак) дар нутқи хаттӣ;	2 та
Услубиёт	– фаҳмидан, фарқ кардан ва дуруст истифода бурдани маъно ва вазифаи пасвандҳо; – фаҳмидани маъно ва вазифаи калимаҳои дар матн буда, фарқ карда тавонистан ва дуруст истифода бурдан; – фаҳмидан, фарқ кардан ва дуруст татбиқ кардани маъно ва вазифаи пайвандакҳо дар матн; – интихоби намунаҳои нутқи ба вазъияти додашуда мо.	3 та
1.3. Назарияи забон ва таҳлили лингвистик (саволҳои 14 – 20)		
Таҳлили лингвистикӣ	– матнро дар асоси меъёрҳои фонетикии забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан; – таҳлили матн дар асоси меъёрҳои лексикии забони адабии ҳозираи тоҷикӣ; – матнро дар асоси меъёрҳои морфемикии забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан; – матнро дар асоси меъёрҳои сарфшии забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан; – матнро дар асоси меъёрҳои нахви забони адабии ҳозираи тоҷик таҳлил кардан.	7 та
2.АДАБИЁТ		15 та
2.1. Таҳлили матни бадеӣ (саволҳои 21 – 25)		

Таҳлили матни бадеӣ (наср, драма)	– фаҳмидани мазмуни умумии порча – фаҳмидани фикрҳо, ғояҳои норавшан гуфташуда – муайян намудани хусусиятҳои жанр ва навъи адабии порча – хусусиятҳои услуби муаллифро таҳлил кардан – воситаҳои бадеиро пайдо кардан, мақсад ва таъсири онҳоро ба хонанда таҳлил кадан – дар асоси порча ба образҳо таъриф додан	5 та
2.2. Таърихи адабиёт (саволҳои 26 – 33)		
Адабиёти миллӣ	– фаҳмидан, таҳлил ва баҳодихии намунаҳои санъати шиғоҳии халқии тоҷик, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст. – намунаҳои шеърӣ тоҷикӣ, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, фаҳмидан, таҳлил намудан ва баҳо додан. – намунаҳои насри тоҷикӣ, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, фаҳмидан, таҳлил намудан ва баҳо додан. – намунаҳои драмаи тоҷикӣ, ки дар барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, фаҳмидан, таҳлил намудан ва баҳо додан.	6 та
Адабиёти ҷаҳон	– асарҳои этӣкӣ ва драмавӣ, ки дар таърихи адабиёти ҷаҳон мақоми муҳимро ишғол мекунанд ва ба барномаи таълимии таҳсилоти миёнаи умумӣ дохил карда шудааст, дарк намудан, таҳлил ва баҳо додан. – асарҳои лирикӣ, ки дар таърихи адабиёти ҷаҳонӣ нақши муҳим дарад дарк намудан, таҳлил ва баҳо додан.	2 та
2.3. Назарияи адабиёт ва таҳлили бадеӣ (саволҳои 34 – 35)		
Таҳлили лирикаӣ классикӣ	– муайян намудани жанр, вазн ва қофияи асар; – дарки тасвирҳо ва рамзҳо дар; – таҳлили санъатҳои бадеӣ/бадеӣ;	2 та

Тақсимооти супоришҳои тестӣ аз рӯйи соҳаҳои мазмун, дониш ва малакаҳои баҳогузоришаванда дар доираи стандартҳои касбӣ ва маҳорати педагогӣ

Қадвали 2

1. СТАНДАРТИ КАСБӢ (саволҳои 36 – 40)		5 то
1.1. Стандартҳои касбӣ	– донишдони стандартҳои касбии омӯзгор (банақшагирии раванди таълим, таъмини самаранокии таълим, арзёбии натиҷаҳои азхудкунӣ ва пешниҳоди бозхӯрд, ташкили фаъолияти тарбиявӣ, фароҳам овардан ва таъмини муҳити бехатару рушдибахши таълим, худтакмилдиҳӣ ва рушди касбӣ, ҳамкорӣ бо ҳамкасбон ва падару модари таълимгирандагон) ва тавони истифодаи онҳо дар ҳолатҳои гуногуни педагогӣ.	5 то
1. МАҲОРАТИ ПЕДАГОГӢ (саволҳои 41– 50)		10 то

2.1. Педагогикаи умумӣ	– дониستاني мафҳумҳо ва категорияҳои асосии педагогика, дидактика, тарбия ва психологияи синнусолӣ, инчунин равишҳои педагогӣ ва парадигмаҳои таълим ва тавони интиҳоби муносибтарини онҳо мутобиқи вазъияти пешниҳодшуда; – дониستاني принципҳои педагогика (огоҳӣ ва ғайриогоҳӣ, аёнӣ, низомнокӣ ва пайдарпайӣ, илмӣ, ғайриилмӣ, назария ва амалия ва ғайра) ва тавони интиҳоби принципи мувофиқ вобаста ба вазъияти пешниҳодшуда; – дониستاني тарбия ва намудҳои он, фарқ гузоштан байни онҳо ва интиҳоби шакли мувофиқ вобаста ба вазъияти пешниҳодшуда; – дониستاني дарс ва намудҳои он (дарси омӯзиши маводи нав, дарси таҳким, дарси такрор ва ҷамъбаст, дарси назоратӣ (санҷишӣ), дарси омехта; дарси лексионӣ, дарси сухбат, дарси амалӣ, дарси лабораторӣ, дарси кори мустакилона; дарси анъанавӣ, дарси ғайрианъанавӣ ва ғайра), тавони банақшагири ва ташкили дарс, идоракунии синф дар ҳолатҳои мушаххаси педагогӣ, тарҳрезӣ ва идоракунии раванди таълим, инчунин қабули қарори дуруст дар вазъиятҳои мушкӣ; – дониستاني ҳуқуқ ва уҳдадориҳои роҳбари синф, тавони кор бо ҳуҷҷатҳои синф, риояи пайдарпайии дурусти пешбурди онҳо, ташаккули дурусти ҷамъаи синф, риояи меъёрҳои одоби педагогӣ ҳангоми муошират, интиҳоби шаклҳои самараноки ҳамкорӣ бо падару модарон ва истифодаи равиши стратегияи мувофиқ дар ҳолатҳои мушкӣ; – дониستاني асосҳои этикаи педагогӣ, нутқи педагогӣ, техникаи педагогӣ, эҷодкорӣ, одоби педагогӣ, салоҳиятнокии касбӣ, фарҳанги муошират, назокат (такт), креативӣ, рефлексия ва рушди касбӣ ва тавони интиҳоби муносибтарини онҳо вобаста ба вазъияти пешниҳодшуда; – дониستاني қобилиятҳои педагогӣ ва намудҳои онҳо (қобилияти дидактикӣ, қобилияти академӣ, қобилияти персептивии педагогӣ, фарҳанги нутқ, фарҳанги арзёбӣ, фарҳанги технологӣ, қобилияти ташкилотчигӣ, қобилияти коммуникативӣ, қобилияти авторитарӣ ва ғайра) ва тавони истифодаи онҳо дар ҳолатҳои мушаххаси педагогӣ; – дониستاني технологияҳои таълим (таълими лоиҳавӣ, таълими масъалагузор, таълими ҳамкорона, таълими эвристикӣ, таълими ба шахсият нигаронидашуда, таълими интерактивӣ, таълими дифференсиалӣ, таълими интегралӣ, таълими бозӣ, таълими фарогир (инклюзивӣ))	7 то
--	---	-------------

	ва ғайра) ва тавони интихоби шакли мувофиқи онҳо вобаста ба вазъият; – дониستاني мафҳумҳои асосии арзёбӣ дар таълим (мақсад, принципҳо, равишҳо, намудҳои арзёбӣ — формативӣ, таъхисӣ ва ҷамъбасти (суммативӣ), усулҳо, технологияҳо ва воситаҳои арзёбӣ), интихоби шакли мувофиқи арзёбӣ вобаста ба вазъияти пешниҳодшуда ва арзёбии дурусти қарорҳои қабулшуда оид ба арзёбӣ; – доштани саводнокии рақамӣ, дониستاني зеҳни сунъӣ, технологияҳои муосири иттилоотӣ коммуникатсионӣ, платформаҳои рақамӣ (аз ҷумла emaktab.uz ва дигарон), инчунин тавони истифодаи захираҳо ва воситаҳои рақамӣ, аз ҷумла барномаҳои Microsoft Office ва шабакаи Интернет.	
2.2. Методикаи таълими забони модарӣ ва адабиёт	– Доништан ва фарқ карда тавонистани равишҳо, методика, усулҳо ва методҳои таълими соҳаи мазмуни фан, интихоби шакли мувофиқи онҳо вобаста ба вазъияти пешниҳодшуда, инчунин баҳо дода тавонистан ба қарорҳои қабулшуда оид ба таълим дар вазъияти мушаххаси таълимӣ.	3 то

Талабот ба матнҳое, ки ҳангоми таҳияи супоришҳои тестӣ истифода мешаванд, дар ҷадвали зер инъикос ёфтаанд:

Ҷадвали 3

Т/р	Матнҳо	Талабҳои мазмун	Талабҳои ҳаҷм
1	Матни илмӣ-оммавӣ	<i>Матни илмӣ оммавӣ, ки бо услуби академӣ навишта шудааст, ба соҳаи мушаххас бахшида шудааст, барои аудиторияи васеъ (ғайримутахассис) пешбинӣ шудааст ва дорои унсурҳои графикӣ мебошад (барои докталаби имтиҳон ношинос аст, дар китобҳои дарсии ҷорӣ дохил карда нашудааст).</i>	350-500 калима
2	Матни бадеӣ (наср, драма)	<i>Матни адабӣ (порчае аз асари насрӣ ё драматӣ), ки бо забони тоҷикӣ навишта шудааст (ё тарҷума шудааст) (барои докталаби имтиҳон ношинос аст, дар китобҳои дарсии ҷорӣ дохил нашудааст)</i>	350-500 калима

Тақсимои малакаҳои маърифатӣ

ҷадвали 4

Т/р	Дарачаи маърифатӣ	Изоҳ	Шумораи тест
1	Доништан	Маълумотҳои назарӣ, истилоҳҳо, қоидаҳо ва мафҳумҳои доир ба фанро дар хотир нигоҳ доштан, мазмуни он, мақсад ва истифодабарии онро дарк намудан.	8

2	Истифода бурдан	Қобилияти татбиқи дониш, мафҳумҳо ва тартибот дар контекстҳои нав (ношинос)	35
3	Мулоҳиза намудан	Муқоиса қунед, таҳлил қунед, хулосабарорӣ қунед аз далелҳо ва ақидаҳо хулоса бароред	7

IV. Мезони баҳогузорӣ

Барои ҳисоб кардани санҷиш умумии тестӣ, ба ҳар як ҷавоби дуруст 2 ҳол дода мешавад ва ба ҳар ҷавоби нодуруст 0 ҳол. Супоришҳои тестӣ ҳамагӣ бо 100 балл баҳогузорӣ мешавад.

V. Тартиби санҷиш

Воситаҳои манъшуда: Истифодаи телефонҳои мобилӣ, соатҳои ақлнок, планшетҳо ё қайдҳои электронӣ ҳангоми имтиҳон қатъиян манъ аст.

Ахлоқ ва интизом: Нусхабардорӣ, дархост ё додани кӯмак, сӯҳбат ҳангоми тест, бе иҷозат баромадан ва ғайра манъ аст.

Вақте ки назоратчи қоидавайронкуниро муайян мекунад, онро расмӣ мекунад, номзадро аз тест ҳориҷ мекунад ва натиҷаро бекор мекунад.

VI. Адабиёти асосии тавсияшаванда:

Забони модарӣ:

1. Забони тоҷикӣ синфи 5, Таваккал Ҷориев, нашриёти “Ўзбекистон”, 2024
2. Забони тоҷикӣ синфи 6, Таваккал Ҷориев, нашриёти “Тошкент», 2022
3. Забони тоҷикӣ синфи 7, Таваккал Ҷориев, нашриёти “Тошкент», 2022
4. Забони тоҷикӣ синфи 8, Ш.Валматов, Таваккал Ҷориев. Ғафур Ғулом, 2025
5. Забони тоҷикӣ синфи 9, Ғ.Раҳимқулов, Т.Ҷориев, нашриёти Ғафур Ғулом, 2025
6. Забони тоҷикӣ синфи 10, Таваккал Ҷориев, М.Қабиров, С.Маҷитова, нашриёти “Тошкент», 2022.
7. Забони тоҷикӣ 11- sinf, М.Қабиров ва б. NMIU бо номи Ҷулпон, 2018

Адабиёт

1. Адабиёт синфи 5, Ҷ.Эшонқулов, А.Шерназаров, нашриёти “Ўзбекистон”, 2024
2. Адабиёт синфи 6, И.Эшонқулов, Ҷ.Эшонқулов, Р.Абдуллаев. нашриёти «Тошкент» 2022.
3. Адабиёт синфи 7, Ҷ.Эшонқулов, С.Хўчақулов ва б. Нашриёти «Тошкент», 2022.
4. Адабиёт синфи 8, Ҷ.Эшонқулов, И.Эшонқулов, А.Шерназаров. нашриёти бо номи Ғафур Ғулом 2025
5. Адабиёт синфи 9, Ҷ.Эшонқулов, С.Хўчақулов ва б. нашриёти бо номи Ғафур Ғулом 2025.
6. Адабиёт синфи 10, Ҷ.Ҳамроев, Х.Мирзоев, нашриёти «Тошкент», 2022.
7. Адабиёт синфи 11, Ҷ.Ҳамроев ва б. NMIU бо номи Ҷулпон, 2018.

Адабиётҳои иловагӣ (пурра хонда мешавад)

1. Садриддин Айни. “Мақтаби кӯҳна”
2. Фазлиддин Муҳаммадиев. “Рӯзи дафни усто Оқил”
3. Убайди Зоконӣ. “Мушу гурба”
4. Абдурахмони Ҷомӣ. “Баҳорристон”

5. Мирзо Турсунзода “Қиссаи Ҳиндустон”
6. Унсурулмаоли Кайковус “Қобуснома”
7. Сотим Улуғзода. “Фирдавсӣ”
8. Садриддин Айний. “Марғи судхӯр”
9. Фазлиддин Муҳаммадиева. “Одамони кӯҳна”
10. Ҷалол Иқромӣ. “Духтари оташ”

VII. Манбаъҳо оид ба маҳорати педагогӣ ва стандарти касбӣ

1. Мавлонова Р.А. Умумий педагогика. Дарслик. – Тошкент: «Фан ва технологиялар», 2018. – 528 с.
2. Холиқов А. Педагогик маҳорат. Дарслик. – Тошкент: «Баёз» нашриёти, 2025. – 504 с.
3. Толипов Ў., Рўзиева Д. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. Ўқув қўлланма. – Тошкент: «Инновация-зиё» нашриёти, 2019. – 276 с.
4. Ш. Абдираимов ва бошқалар. Таълимда баҳолаш ва мониторинг асослари. Ўқув-услубий қўлланма. – Тошкент: ТДЮУ нашриёти, 2026. – 208 бет.
5. Стандарти касбии омӯзгори муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ.

** Эзоҳ: Мазмуни супоришҳои тестӣ бо мазмун, принцип ва равишҳои, ки дар адабиётҳои тавсияшуда оварда шудаанд, мутобиқ карда мешавад, аммо супоришҳои тестӣ мустақиман аз манбаъҳо гирифта намешаванд. Дар раванди омодагӣ ба санҷиши малака, адабиётҳои тавсияшуда бештар ҳамчун сарчашмаи хотиррасонкунӣ хизмат намеkunанд, балки барои мустаҳкам кардани тайёрии умумии касбӣ равона шудаанд.*